



LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATISISAKYMO NAGRINĖTI PRAŠYMĄ NR. 1A-94/2020

2020 m. rugpjūčio 20 d. Nr. KT145-A-S134/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-94/2020.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas prašo ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos Konstitucijos 6 straipsniui, 30 straipsnio 1 daliai, 54 straipsnio 1 daliai, 138 straipsnio 3 daliai ir Konvencijai dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – Orhuso konvencija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (2016 m. birželio 2 d. redakcija) (toliau – ABTĮ) 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies nuostatos tiek, kiek jos, pasak pareiškėjo, neužtikrina fizinių asmenų teisės kreiptis į teismą aplinkos apsaugos klausimais ginant viešąjį interesą;

– konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės ir Konstitucijos viršenybės principams neprieštarauja ABTĮ 30 straipsnio 1 dalis tiek, kiek joje, pasak pareiškėjo, nenumatyta galimybė administraciniam teismui pareiškėjo prašymu atnaujinti skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminą, kai „dėl pasikeitusio teisingumo pareiškėjas, nekeisdamas ginčo esmės, yra priverstas pakeisti reikalavimus įtraukiant tokius, kuriems terminas praleistas, nors pareiškiant pirminį reikalavimą ir suformuojant ginčo esmę toks terminas praleistas nebuvo“.

Pareiškėjas taip pat prašo atnaujinti praleistą prašymo dėl ABTĮ 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijai ir Orhuso konvencijai pateikimo Konstituciniam Teismui terminą.

2. Iš pareiškėjo prašymo ir jo priedų matyti, kad pareiškėjas kartu su kitais fiziniiais ir juridiniais asmenimis (toliau kartu – pareiškėjų grupė) kreipėsi į apygardos teismą su grupės ieškiniu, prašydami uždrausti atsakovei Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos (toliau – Valstybinių miškų urėdija), atlikti pareiškėjų grupės nurodytus veiksmus. Specialioji teisėjų kolegija bylos rūšinio teisingumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimams spręsti 2019 m. vasario 13 d. nutartimi pripažino, kad ginčas teisingas administraciniam teismui, ir persiuntė bylą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Pareiškėjų grupė Vilniaus apygardos administraciniam teismui pateikė grupės skundą, kuriame buvo reiškiami keturi reikalavimai: dviem iš jų buvo prašoma panaikinti Aplinkos ministerijos 2018 m. lapkričio 12 d. ir 2018 m. gruodžio 7 d. raštais priimtus sprendimus (toliau – 1 ir 2 reikalavimai), likusiais dviem – įpareigoti Vyriausybę, Aplinkos ministeriją ir Valstybinių miškų urėdiją atlikti pareiškėjų grupės nurodytus veiksmus (toliau – 3 ir 4 reikalavimai).

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2019 m. kovo 12 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjų grupės skundą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2019 m. birželio 26 d. nutartimi pareiškėjų grupės atskirąjį skundą tenkino iš dalies: panaikino Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. kovo 12 d. nutartį ir perdavė skundo priėmimo klausimą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Vilniaus apygardos administracinis teismas, iš naujo išnagrinėjęs pareiškėjų grupės skundo priėmimo klausimą, 2019 m. liepos 11 d. nutartimi pareiškėjų grupei nustatė terminą jų skundo trūkumams pašalinti, t. y. pateikti grupės skundą, kuriame būtų aiškiai nurodytas skundo pagrindas ir dalykas, pateikti skundžiami sprendimai, nurodyti atsakovai. Minėtas teismas 2019 m. liepos 26 d. nutartimi nutarė pareiškėjų grupės skundą laikyti nepaduotu, konstatavęs, kad jie per nustatytą terminą nepašalino nurodytų skundo trūkumų. LVAT galutine ir neskundžiama 2019 m. spalio 16 d. nutartimi pareiškėjų grupės atskirąjį skundą tenkino iš dalies: Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. liepos 26 d. nutarties dalį, kuria atsisakyta priimti pareiškėjų grupės skundo 1 ir 2 reikalavimus (t. y. panaikinti nurodytų Aplinkos ministerijos raštų dalis), panaikino ir šios skundo dalies priėmimo klausimą perdavė pirmosios instancijos teismui spręsti iš naujo; likusią Vilniaus apygardos administracinio teismo nutarties dalį (t. y. dėl atsisakymo priimti skundo 3 ir 4 reikalavimus) paliko nepakeistą, padaręs išvadą, kad pareiškėjų grupės skundo 3 ir 4 reikalavimai akivaizdžiai neatitinka aiškumo ir detalumo reikalavimų bei sudaro kliūtis įvertinti materialinį

teisinį suinteresuotumą, nustatyti asmenis, suinteresuotus bylos baigtimi, todėl pirmosios instancijos teismas šiuos reikalavimus pagrįstai laikė suformuluotais netinkamai.

Vilniaus apygardos administracinis teismas, iš naujo išnagrinėjęs pareiškėjų grupės skundo dėl reiškiamų 1 ir 2 reikalavimų priėmimo klausimą, 2019 m. lapkričio 20 d. nutartimi atsisakė jį priimti, nustatęs, kad pareiškėjų grupė praleido terminą šiam skundui paduoti ir nėra pagrindo praleisto termino atnaujinti. LVAT galutine ir neskundžiama 2020 m. sausio 29 d. nutartimi pareiškėjų grupės atskirąjį skundą atmetė ir Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. lapkričio 20 d. nutartį paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2020 m. balandžio 29 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

4. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jei jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones; šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymas.

Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalyje nustatyta, kad asmuo turi teisę paduoti Konstituciniam Teismui prašymą ištirti įstatymų ar kitų Seimo priimtų aktų, Respublikos Prezidento aktų, Vyriausybės aktų atitiktį Konstitucijai arba įstatymams, jeigu: 1) tų aktų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir 2) šis asmuo pasinaudojo visomis įstatymuose nustatytomis savo konstitucinių teisių ar laisvių gynybos priemonėmis, įskaitant teisę kreiptis į teismą, ir, išnaudojus visas įstatymuose numatytas teismo sprendimo apskundimo galimybes, yra priimtas galutinis ir neskundžiamas teismo sprendimas, ir 3) nuo šios dalies 2 punkte nurodyto teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos nepraėjo daugiau kaip keturi mėnesiai.

Taigi, be kitų sąlygų, Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyto asmens teisė kreiptis į Konstitucinį Teismą turi būti įgyvendinta per Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytą terminą, kuris yra susietas su galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo įsiteisėjimo diena.

5. Sprendžiant dėl pareiškėjo prašymo dalies, kurioje prašoma ištirti ABTĮ 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijai, pažymėtina, kad pareiškėjo ginčijamu aspektu priimta LVAT galutinė ir neskundžiama nutartis, kuria, kaip minėta, palikta nepakeista Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. liepos 26 d. nutarties dalis dėl atsisakymo priimti pareiškėjų grupės skundo 3 ir

4 reikalavimus, įsiteisėjo 2019 m. spalio 16 d.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas prašymą Konstituciniam Teismui pateikė 2020 m. balandžio 29 d., konstatuotina, kad jis praleido Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalies 3 punkte nustatytą keturių mėnesių prašymo pateikimo Konstituciniam Teismui terminą, kiek tai susiję su ginčijamomis ABTĮ 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

6. Kaip minėta, pareiškėjas prašo atnaujinti praleistą šio prašymo pateikimo Konstituciniam Teismui terminą.

6.1. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 4 dalį asmuo turi teisę prašyti atnaujinti dėl svarbių priežasčių praleistą šio straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatytą prašymo pateikimo Konstituciniam Teismui terminą; nustačius, kad šis terminas buvo praleistas dėl svarbių priežasčių, Konstitucinio Teismo įstatymo nustatyta tvarka priimamas sprendimas dėl praleisto termino atnaujinimo.

Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 4 dalį terminas kreiptis į Konstitucinį Teismą gali būti atnaujinamas tik išimtiniais atvejais, nustačius, kad šio termino eigos metu egzistavo išskirtinės, objektyvios aplinkybės, nepriklausiusios nuo asmens valios ir sutrukdžiusios asmeniui laiku ir tinkamai įgyvendinti savo teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą; asmenys, manantys, kad jų konstitucinės teisės ar laisvės buvo pažeistos, turi ne tik teisę jas ginti, bet, nusprendę šia teise pasinaudoti, turi pareigą tai daryti operatyviai, atidžiai, rūpestingai ir sąžiningai (*inter alia* 2020 m. vasario 5 d. sprendimas Nr. KT17-A-S17/2020, 2020 m. balandžio 8 d. sprendimai Nr. KT66-A-S61/2020 ir Nr. KT69-A-S64/2020).

6.2. Pažymėtina, kad pareiškėjo prašyme nurodytos aplinkybės, jog jis tikėjosi, kad administraciniai teismai, iš naujo nagrinėdami pareiškėjų grupės skundo 1 ir 2 reikalavimų priimtinumą, dar kartą vertins klausimą, susijusį su pareiškėjo ginčijamu vienu iš bendrųjų teisės kreiptis į administracinį teismą reikalavimų – besikreipiančio asmens materialiniu teisiniu suinteresuotumu, dėl kurio LVAT savo poziciją jau buvo išdėstęs minėtoje galutinėje ir neskundžiamoje 2019 m. spalio 16 d. nutartyje, nelaikytinos išskirtinėmis, sutrukdžiusiomis ar atėmusiomis galimybę laiku ir tinkamai įgyvendinti savo teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą.

Taigi pareiškėjo prašyme nurodytos aplinkybės nelaikytinos svarbiomis prašymo pateikimo Konstituciniam Teismui termino praleidimo priežastimis.

7. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 6 punktą (2019 m. liepos 16 d. redakcija) Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodyto asmens prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu asmens prašymas paduotas be svarbių priežasčių praleidus nustatytą jo pateikimo Konstituciniam Teismui terminą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjo prašymo dalį, kurioje prašoma ištirti ABTĮ 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijai.

8. Sprendžiant dėl pareiškėjo prašymo dalies, kurioje prašoma ištirti ABTĮ 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta, atitiktį Orhuso konvencijai, pažymėtina, kad pareiškėjas kelia įstatymo ir tarptautinės sutarties kolizijos klausimą.

8.1. Kaip 2016 m. gegužės 9 d. sprendime yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, įstatymo ir tarptautinės sutarties nuostatų kolizija yra teisės taikymo klausimas.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją jis nesprenžia teisės taikymo klausimų; teisės taikymo klausimus sprendžia teismas, nagrinėjantis konkrečią bylą; prašymai išspręsti teisės taikymo klausimus yra nežinybingi Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2020 m. balandžio 1 d. sprendimas Nr. KT61-A-S56/2020, 2020 m. birželio 26 d. sprendimas Nr. KT111-A-S103/2020, 2020 m. liepos 30 d. sprendimas Nr. KT138-A-S127/2020).

8.2. Vadinasi, ši pareiškėjo prašymo dalis yra nežinybinga Konstituciniam Teismui.

8.3. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjo prašymo dalį.

9. Kaip yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas, atsisakius priimti nagrinėti pareiškėjo prašymą kaip nežinybingą, jo pateiktas prašymas atnaujinti praleistą Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalies 3 punkte nustatytą prašymo pateikimo Konstituciniam Teismui terminą nesvarstyti (*inter alia* 2020 m. liepos 30 d. sprendimai Nr. KT136-A-S125/2020 ir Nr. KT138-A-S127/2020). Todėl, esant pagrindui atsisakyti nagrinėti pareiškėjo prašymo dalį, kurioje prašoma ištirti ABTĮ 5 straipsnio 1 dalies, 3 dalies 1 punkto, 23 straipsnio 1 dalies, 55 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta, atitiktį Orhuso konvencijai, pareiškėjo prašymas atnaujinti praleistą šios prašymo dalies pateikimo Konstituciniam Teismui terminą nesvarstyti.

10. Pareiškėjas taip pat prašo ištirti, ar konstitucinius teisingumo, teisinės valstybės ir Konstitucijos viršenybės principus atitinka ABTĮ 30 straipsnio 1 dalis tiek, kiek joje, pasak pareiškėjo, nenumatyta galimybė administraciniam teismui atnaujinti skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminą, kai „dėl pasikeitusio teisingumo pareiškėjas, nekeisdamas ginčo esmės, yra priverstas pakeisti reikalavimus įtraukiant tokius, kuriems terminas praleistas, nors pareiškiant pirminį reikalavimą ir suformuojant ginčo esmę toks terminas praleistas nebuvo“.

10.1. Iš pareiškėjo prašymo ir jo priedų matyti, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas 2019 m. lapkričio 20 d. nutartyje ir LVAT 2020 m. sausio 29 d. nutartyje, nustatę, kad pareiškėjų grupė praleido terminą skundai dėl 1 ir 2 reikalavimų (t. y. panaikinti minėtų Aplinkos ministerijos raštų dalis) paduoti, konstatavo, jog byloje nenustatyta jokių objektyvių, nuo pareiškėjų grupės valios nepriklaususių aplinkybių, dėl kurių kreipimosi į administracinę teisimą terminas buvo praleistas. Minėtose teismų nutartyse pažymėta, kad pareiškėjų grupės nurodyta aplinkybė, jog jie kilusį ginčą mėgino spręsti civiline tvarka kreipdamiesi į bendrosios kompetencijos teisimą su prevenciniu ieškiniu uždrausti atsakovei Lietuvos valstybei, atstovaujamai Vyriausybei, Aplinkos ministerijos ir Valstybinių miškų urėdijai, atlikti pareiškėjų grupės nurodytus veiksmus, yra pačių pareiškėjų grupės laisva valia pasirinktas savo ar viešojo intereso gynimo būdas, todėl ši aplinkybė savaime nesudaro objektyvaus pagrindo laikyti ją svarbia priežastimi, dėl kurios turėtų būti atnaujintas praleistas kreipimosi į administracinę teisimą terminas minėtiems Aplinkos ministerijos raštams apskūsti.

Pažymėtina, kad nors pareiškėjas ginčija ABTĮ 30 straipsnio 1 dalies tiek, kiek nurodyta, konstitucingumą, iš pareiškėjo prašymo matyti, jog iš esmės jis nesutinka su minėtais Vilniaus apygardos administracinio teismo ir LVAT sprendimais, be kita ko, su šiuose teismų sprendimuose pateiktu vertinimu, kad pareiškėjų grupės nurodytos skundo padavimo administraciniam teismui termino praleidimo aplinkybės, susijusios su proceso teisės specifika, bendrosios kompetencijos teismui pateiktą grupės ieškinį performuluojant į administracinių bylų teisenos taisyklės atitinkantį grupės skundą, nelaikytinos svarbiomis priežastimis praleistą terminą atnaujinti. Taigi pareiškėjas ne ginčija ABTĮ 30 straipsnio 1 dalyje nustatyto teisinio reguliavimo tiek, kiek nurodyta, atitiktį konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės ir Konstitucijos viršenybės principams, bet kelia minėtos nuostatos aiškinimo ir taikymo teismuose klausimą.

10.2. Minėta, kad pagal Konstituciją Konstitucinis Teismas nesprenžia teisės taikymo klausimų; teisės taikymo klausimus sprenžia teismas, nagrinėjantis konkrečią bylą; prašymai išspręsti teisės taikymo klausimus yra nežinybingi Konstituciniam Teismui.

10.3. Vadinas, ši pareiškėjo prašymo dalis yra nežinybinga Konstituciniam Teismui.

10.4. Kaip minėta, pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

Taigi yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjo prašymo dalį.

11. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, konstatuotina, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjo prašymą Konstituciniame Teisme.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 2, 6 punktais, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-94/2020.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas